OIKEUSMINISTERIÖ

VASTINE

Kriminaalipoliittinen osasto
Syyttäjä- ja rikosseuraamusyksikkö

9.10.2018

Eduskunnan lakivaliokunta

HE 17/2018 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Syyttäjälaitoksesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Vastinekuuleminen 10.10.2018
Neuvotteleva virkamies Miia Ljungqvist

Yleistä

Oikeusministeriön käytettävissä ovat olleet *eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian, apulaisoikeuskanslerin, sisäministeriön, sisäministeriön rajavartio-osaston, poliisihallituksen, Helsingin poliisilaitoksen, tullin, oikeusrekisterikeskuksen, Valtakunnansyyttäjänviraston, valtiovarainministeriön, Suomen syyttäjäyhdistyksen, Suomen Asianajajaliiton, Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry:n, Svenska Finlands folktingetin, Vaasan hovioikeuden, Varsinais-Suomen käräjäoikeuden, professori Olli Mäenpään, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen sekä Helsingin, Itä-Uudenmaan, Länsi-Uudenmaan, Pohjanmaan, Itä-Suomen, Länsi-Suomen, Sisä-Suomen, Salpausselän, Oulun, Lapin ja Ahvenanmaan maakunnan syyttäjänvirastojen* lakivaliokunnalle antamat kirjalliset lausunnot.

Lausunnonantajat ovat suhtautuneet pääosin myönteisesti syyttäjälaitoksen organisoimiseksi yhden viraston mallin mukaisesti ja esityksen tavoitteisiin. Osa lausunnonantajista on vastustanut virkojen muuttamista Syyttäjälaitoksen yhteisiksi ja sen myötä virkamieslain mukaista mahdollisuutta viran uudelleen sijoittamiseen virastossa ilman virkamiehen suostumusta. Johtavien aluesyyttäjien virkojen määräaikaistamisesta ja nimikemuutoksista on esitetty kritiikkiä. Apulaispäälliköiden tehtävämääräyksen sijasta on ehdotettu perustettavaksi apulaispäällikön vakituinen virka. Lisäksi eräiden muiden säännösehdotusten osalta on tehty muutosehdotuksia. Esityksessä on katsottu olevan perustuslain kannalta ongelmallisia säännösehdotuksia, joihin tulisi tehdä vähäisiä muutoksia ja täsmennyksiä.

> *Oikeusministeriö* toteaa, että ehdotetulla uudistuksella edistettäisiin syyttäjäntoiminnan valtakunnallista yhdenmukaisuutta, tehostettaisiin toimintaa ja mahdollistettaisiin resurssien oikea ja nykyistä joustavampi käyttö työmäärän tasaamiseksi sekä syvennettäisiin syyttäjälaitoksen asiantuntijuutta ja osaamista. Syyttäjälaitoksen johtaminen kokonaisuutena ja syyttäjäntoiminnan ohjaus helpottuisi ja johtaminen ammattimaistuisi. Pääkohdat esityksen tavoitteista ja keskeisestä sisällöstä ja muutosehdotuksista on tuotu

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

esiin lakivaliokunnalle 4.4.2018 annetussa muistiossa, johon tarkemmin viitataan. Jäljempänä lausutaan lakivaliokunnalle annetuissa lausunnoissa esitetyistä seikoista ja näkemyksistä. Kaikkien lausunnonantajien näkemyksiä ei ole erikseen tuotu esiin, mikäli asia ilmenee jo jonkun lausunnonantajan esittämänä. Huomioon on otettu myös perustuslakivaliokunnan antamassa lausunnossa (PeVL 25/2018 vp) edellytetyt muutokset ja esitetyt seikat. Lisäksi Suomen syyttäjäyhdistys ja Helsingin syyttäjänvirasto ovat toimittaneet lakivaliokunnalle lausunnon perustuslakivaliokunnan antaman lausunnon jälkeen.

Syyttäjän ja syyttäjälaitoksen riippumattomuus

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että sääntelyn selkeyden vuoksi ja syyttäjän riippumattomuuden korostamiseksi olisi syytä harkita 10 §:ssä tarkoitetun säännöksen täydentämistä esimerkiksi perusteluissa käytetyin maininnoin. Samoin perustuslakivaliokunta pitää tarpeellisena, että lakivaliokunta harkitsee Syyttäjälaitoksen riippumatonta ja itsenäistä asemaa selventävän säännöksen lisäämistä lakiin, esimerkiksi Syyttäjälaitoksen tehtäviä koskevaan 2 §:ään.

Suomen syyttäjäyhdistys kannattaa perustuslakivaliokunnan esittämiä muutoksia.

Oikeusministeriö toteaa, että perustuslakivaliokunnan esittämät muutosehdotukset ilmenevät pääasiassa jo säännösten yksityiskohtaisista perusteluista. Muutosehdotukset ovat omiaan korostamaan syyttäjän ja Syyttäjälaitoksen itsenäisyyttä ja riippumattomuutta lainkäytössä, mitä voidaan pitää tärkeänä. Oikeusministeriön rooli syyttäjälaitoksen tulosohjaajana säilyisi ennallaan, mikä ei olisi ristiriidassa riippumattomuuden kanssa.

Oikeusministeriö katsoo perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta, että lakiehdotuksen 2 ja 10 §:ää voidaan tarkentaa seuraavasti (muutosehdotus alleviivattuna):

2 § Syyttäjälaitoksen tehtävä
Syyttäjälaitos vastaa itsenäisesti ja riippumattomasti syyttäjäntoimen järjestämisestä.

10 § Syyttäjän toimivalta
Syyttäjällä on itsenäinen ja riippumaton syyteharkintavalta. Syyttäjä tekee itsenäisesti ja riippumattomasti päätösvaltaansa kuuluvat, rikosvastuun toteuttamista koskevat ratkaisut käsiteltävänään olevassa rikosasiassa. Syyttäjä on toimivaltainen syyttäjäntehtävissä koko maassa.

Johtavan aluesyyttäjän määräaikaisuus

Ehdotetun syyttäjälaitoslain 17 §:n mukaan valtakunnansyyttäjä nimittää johtavan aluesyyttäjän virkaan enintään 5 vuoden määräajaksi.

Perustuslakivaliokunta pitää selvänä, että tuomarin ja syyttäjän riippumattomuuden perustuslaillisessa arvioinnissa on eroavaisuuksia. Perustuslaista ei valiokunnan mielestä seuraa ehdotonta estettä johtavan aluesyyttäjän viran määräaikaisuudelle. Syyttäjän virkasuhteen pysyvyys on kuitenkin merkityksellistä syyttäjiä koskevan perustuslain 104 §:n ja oikeusturvaa koskevan perustuslain 21 §:n näkökulmasta. Nyt ehdotettua sääntelyä paremmin syyttäjän ja syyttäjälaitoksen riippumattomuutta

toteuttaisi tuomioistuinlain kaltainen sääntely johtavan aluesyyttäjän virkatakuusta ja se, että johtavaksi aluesyyttäjäksi nimitettäisiin viideksi vuodeksi eikä ehdotetun mukaisesti enintään viiden vuoden määräajaksi. Lakivaliokunnan tulee harkita sääntelyn muuttamista tältä osin.

Mäenpään mukaan johtavan aluesyyttäjän nimittäminen määräajaksi vaikuttaa syyttäjän riippumattomuuteen. Tuomioistuinlakiin sisältyy määräajaksi nimitetyn päällikkötuomarin riippumattomuutta turvaava erityisjärjestely eli ns. virkatakuu, mitä johtavan aluesyyttäjän osalta ei ole esitetty.

Suomen Syyttäjäyhdistys toteaa, että johtava aluesyyttäjä tulee nimittää vakituiseen virkaan. Määräaikaisuudelle ei ole virkamieslaissa tarkoitettua perusteltua syytä. Johtavan aluesyyttäjän tehtävä ei ole pelkästään johtamistehtävä vaan sisältää myös lainkäyttövaltaa mm. juttujaossa syyttäjille. Mikäli johtavan aluesyyttäjän pohjavirkana oleva aluesyyttäjän virka on palkkauksellisesti merkittävästi alempi tai jos taustavirkaa ei ole syyttäjälaitoksessa lainkaan, aiheuttaisi tämä sen, ettei haluttaisi tai kyettäisi olemaan edes rakentavasti eri mieltä valtakunnansyyttäjän kanssa. Tuomioistuinlaitoksessa nimitystoimivalta poikkeaa olennaisesti syyttäjälaitoksesta. Suomen syyttäjäyhdistys toteaa lisäksi myöhemmässä lausunnossaan, että perustuslakivaliokunnan lausumasta ilmenevän, ettei johtavien aluesyyttäjien määräaikaisuus ole paras mahdollinen ratkaisu, vaikkei se olisikaan perustuslain vastainen. Joka tapauksessa virkatakuusta tulee säätää ja määräaikaisuuden tulee olla 5 vuotta.

Valtakunnansyyttäjänvirasto toteaa, että johtavan aluesyyttäjän tehtävät eivät ole lainkäyttötehtäviä, vaikka hänellä onkin syyttäjän toimivalta. Johtavalla aluesyyttäjällä ei olisi valtaa vaikuttaa alaistensa riippumattomien syyttäjien itsenäiseen lainkäyttöön. Johtavan aluesyyttäjän johtamistehtävän hoitaminen edellyttää syyttäjän ja syyttäjälaitoksen toiminnan vankkaa tuntemusta, minkä vuoksi virkaan voinee pääsääntöisesti tulla nimitetyksi vain syyttäjänvirassa oleva henkilö, jolle annetaan tästä pohjavirastaan virkavapautta ajaksi, jonka hän toimii johtavana aluesyyttäjänä ja johon hän palaa määräaikaisen viran päätyttyä. Määräaikaisuus ei vaaranna riippumattomuutta lainkäyttötehtävissä.

Valtiovarainministeriö kannattaa määräajaksi virkaan nimittämistä keskijohdossa, joka on valtionhallinnossa yleistä. Valtion virkamieslain mukaan virkamies voidaan nimittää määräajaksi virkaan, jos viran luonteeseen tai viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii. Johtamistehtävät ovat luonteeltaan niitä, joissa määräaikaisuutta on pidetty perusteltuna.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia toteaa, että johtavan aluesyyttäjän tehtävä ei olisi pelkästään hallinnollisen johtajan toimi, vaan siihen sisältyy lainkäytöllisiä tehtäviä eikä syyteasioiden hoitaminen ole pois suljettua. Määräaikaisuuden perustelu syyttäjäalueen mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella toiminnalla johtaa ongelmiin lainkäytöllisten tehtävien edellyttämän riippumattomuuden kanssa. Tehokkuutta ainakin osin mitataan keskimääräisillä käsittelyajoilla. Tämä voi pahimmillaan johtaa tinkimiseen oikeudellisen harkinnan laadusta ja sitä kautta oikeusturvan vaarantumiseen, jos johtavan aluesyyttäjän määräaikaisuuden jatko on kiinni tuloksellisuudesta eli alueen asioiden käsittelyajan keskiarvosta. Johtavan aluesyyttäjän määräaikaisuuden rinnastamisessa tuomioistuinten päällikkötuomareiden virkojen määräaikaisuuteen tulee huomioida, että päällikkötuomareilla ei ole esimiestä toisin kuin kaikilla syyttäjillä, joiden esimiehenä toimii valtakunnansyyttäjä. Johtavan aluesyyttäjän nimittäisi valtakunnansyyttäjän toimisto, joten asetelma on riippumattomuuden näkökulmasta kriittinen.

Oikeusministeriö toteaa, että johtavan aluesyyttäjän viran määräaikaistaminen vastaa valtionhallinnon johtavien virkojen osalta noudatettua linjaa ja myös kansainvälisesti pitkään jatkunutta kehitystä. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan perustuslaista ei seuraa ehdotonta estettä johtavan aluesyyttäjän viran määräaikaisuudelle. Kyse on johtamiseen ja hallintoon keskittyvistä tehtävistä, joissa määräaikaisuutta on pidetty perusteltuna. Tuomioistuinlaissa on vastaavasti säädetty päällikkötuomareiden viran määräaikaisuudesta, mitä lakivaliokunta piti perusteltuna. Myös tulevassa Euroopan syyttäjänvirastossa pääsyyttäjän, varapääsyyttäjien ja syyttäjien virat täytetään määräajaksi. Syyttäjäalueen johtaminen olisi vaativa tehtävä, mikä edellyttäisi johtamistehtävässä menestymistä, sitoutumista ja motivaatiota, jotta syyttäjäalue toimisi mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Tehtävässä onnistumista tulisi määräajoin voida arvioida.

Tuomarit ovat erityisasemassa virassapysymysoikeuden suhteen perustuslain nojalla. Tuomareiden riippumattomuutta turvaavasta virassapysymisoikeudesta ja nimittämisestä säädetään perustuslain 103 §:ssä. Tuomareita koskeva nimitysprosessi on valtionhallinnossa tästä syystä poikkeuksellinen. Syyttäjistä ei ole vastaavaa säännöstä perustuslaissa, joten heidän asemaa ei voida rinnastaa tältä osin tuomareihin. Syyttäjä voidaan irtisanoa virkamieslain mukaisesti. Lakivaliokunta ei pitänyt tuomareiden riippumattomuutta esteenä määräaikaisuudelle. Perustuslakivaliokunta pitää lausunnossaan selvänä, että tuomarin ja syyttäjän riippumattomuuden perustuslaillisessa arvioinnissa on eroavaisuuksia.

Riippumattomuus on myös syyttäjien lainkäyttötoiminnassa tärkeä periaate, jota tulee noudattaa. Syyttäjien riippumattomuus liittyy kuitenkin nimenomaisesti lainkäyttötehtäviin, ei hallinto- tai johtamistehtäviin. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa on todettu käsityksenä, että johtavan aluesyyttäjän hallinnolliset tehtävät, esimerkiksi juttujen jakamisessa aluesyyttäjille, ovat usein välittömästi merkityksellisiä myös lainkäytön kannalta. Tällä ei kuitenkaan liene tarkoitettu laajentaa syyttäjän riippumattomuutta lainkäyttötehtävien lisäksi hallinnollisiin tehtäviin. Johtavan aluesyyttäjän tehtävät liittyvät pääasiassa hallintoon eikä hänelle jäisi käytännössä aikaa hoitaa lainkäyttötehtäviä. Määräaikaisuus ei vaarantaisi riippumattomuutta lainkäytössä.

Päällikkötuomareiden virkasuhteen turvaamisessa on toteutettu kaksi valtionhallinnossa poikkeuksellista järjestelyä. Tuomioistuinlaissa on erikseen säädetty päällikkötuomariksi nimitettävän oikeudesta virkavapaaseen, mikäli hänet on nimitetty vakinaiseen tuomarin virkaan. Lisäksi laissa on säädetty päällikkötuomarin oikeudesta tulla nimitetyksi vakinaiseen tuomarin virkaan päällikkötuomarin toimikauden päättyessä, mikäli häntä ei ole nimitetty vakinaisesti muuhun tuomarin virkaan. Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, että ehdotettua sääntelyä paremmin syyttäjän ja syyttäjälaitoksen riippumattomuutta toteuttaisi vastaava sääntely virkatakuusta.

On oletettavaa, että johtava aluesyyttäjä pääsääntöisesti nimitettäisiin syyttäjälaitoksen sisältä ottaen huomioon tehtävässä vaadittava osaaminen ja syyttäjän työn ja syyttäjälaitoksen tunteminen. Johtava aluesyyttäjä olisi toimikautensa ajan virkavapaalla vakituisesta syyttäjän virastaan. Virkavapaan myöntäminen on valtion virkamieslain mukaan

harkinnanvaraista. Koska kuitenkin sekä nimitys- että virkavapauden myöntämistoimivalta olisi Syyttäjälaitoksella, ei erillistä säännöstä virkavapaasta tarvittaisi.

Mikäli johtava aluesyyttäjä nimitettäisiin syyttäjälaitoksen ulkopuolelta eikä hänellä olisi syyttäjän virkaa, on arvioitava virkatakuun tarkoituksenmukaisuutta. Johtavan aluesyyttäjän toimessa on kyse hallintoon keskittyvästä korkeasta johtamistehtävästä, kun taas aluesyyttäjä hoitaa erityisosaamista vaativia lainkäyttötehtäviä. Syyttäjälaitoksen ulkopuolelta tulevan henkilön kokemus syyttäjän lainkäyttötehtävistä saattaa olla vähäinen tai sitä ei mahdollisesti ole lainkaan. Tästä näkökulmasta ei olisi tarkoituksenmukaista nimittää johtavaa aluesyyttäjää toimikautensa jälkeen syyttäjän vakituiseen virkaan. Myös palkkauksessa on huomattava ero, joten aluesyyttäjän virka ei olisi niin houkutteleva eikä säännös siten välttämättä takaisi toivottua riippumattomuutta tehtävään. Oikeusministeriö ei siten pidä säännöstä tarpeellisena. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt muutosta välttämättömänä.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että johtavaksi aluesyyttäjäksi tulisi nimittää viideksi vuodeksi eikä ehdotetun mukaisesti enintään viideksi vuodeksi. Valtion virkamieslain 35 §:ssä säädetään virkamiehen virkasuhteen päättymisestä virkamiehen saavuttaessa eroamisiän. Nimitetyksi voi siten tulla myös henkilö, joka saavuttaa eroamisiän 5 vuoden määräajan kuluessa. Mikäli säännöstä muutetaan perustuslakivaliokunnan esittämin tavoin, tulisi kuitenkin harkita säännöksen tarkentamista viittaamalla valtion virkamieslaissa säädettyyn eroamisikään, johon asti nimitys enintään voidaan tehdä. Lisäys selkeyttäisi sääntelyä lähellä eläkeikää olevien hakijoiden osalta.

Nimitystoimivaltaa on valtionhallinnossa viime vuosina siirretty alemmalle tasolle lähemmäs varsinaista toimintakenttää, jossa on paras toiminnan sisällön osaaminen sekä tieto ja tuntemus hakijoista. Nimitysprosessissa tulee noudattaa yleisiä virantäytössä noudatettavia periaatteita liittyen mm. hakijoiden tasapuoliseen ansiovertailuun, kelpoisuusvaatimusten arviointiin ja yhdenvertaiseen kohteluun ansioituneimman hakijan nimittämiseksi. Sille ei ole estettä, että sama henkilö nimitetään johtavaksi aluesyyttäjäksi yhtä useammaksi toimikaudeksi. Nimityksen tekee virkavastuulla toimiva valtakunnansyyttäjä.

Johtavan aluesyyttäjän asema ei ole rinnasteinen valtakunnansyyttäjän asemaan. Valtakunnansyyttäjän asemasta ja nimittämisestä on säädetty perustuslaissa. Valtakunnansyyttäjällä on laissa säädettyjä erityisiä toimivaltuuksia, kuten devoluutio- ja substituutiooikeus eli oikeus ottaa itse ratkaistavakseen alaiselleen syyttäjälle kuuluva asia ja oikeus määrätä alaisensa syyttäjä ajamaan syytettä, jonka nostamisesta hän on päättänyt. Johtavalla aluesyyttäjällä ei ole oikeutta ottaa itse ratkaistavakseen alaiselleen syyttäjälle kuuluvaa asiaa tai määrätä syyttäjää ajamaan syytettä eikä muutoinkaan valtaa vaikuttaa alaistensa riippumattomien syyttäjien itsenäiseen lainkäyttöön. Johtavan aluesyyttäjän tehtävässä olisi kyse pääasiassa johtamisesta eikä hänelle jäisi juurikaan lainkäytöllisiä tehtäviä. Juttujen jakamista syyttäjille ei voida pitää laissa tarkoitettuna lainkäyttönä vaan kyse on hallinnollisesta tehtävästä. Johtavien kihlakunnansyyttäjien mahdollisuudet hoitaa varsinaisia syyttäjäntehtäviä ovat nykyäänkin hyvin vähäiset tai olemattomat, vaikka syyttäjänvirastot ovat huomattavasti pienempiä kokonaisuuksia. Kyse olisi siten hallinnollisesta tehtävästä, vaikka syyttäjän toimivalta johtavalla aluesyyttäjällä olisikin.

Oikeusministeriön näkemyksen mukaan johtavan aluesyyttäjän viran määräaikaistaminen on perusteltua. Ns. virkatakuuta koskeva sääntely ei ole tarpeen. Nimitystoimivaltaa ei ole tarvetta muuttaa. Nimittämistä koskevaa säännöstä voidaan perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta tarkentaa muuttamalla määräaikainen nimitys viideksi vuodeksi ehdotetun enintään viiden vuoden sijaan.

Mikäli lakivaliokunta katsoo tarpeelliseksi tehdä muita perustuslakivaliokunnan esittämiä muutoksia, ei oikeusministeriö niitä ehdottomasti vastusta. Tässä tapauksessa oikeusministeriö katsoo, että lakiehdotuksen 17 §:ää voidaan muuttaa seuraavasti:

17 § Nimittäminen
Valtakunnansyyttäjän nimittämisestä säädetään perustuslaissa. Apulaisvaltakunnansyyttäjän nimittää tasavallan presidentti valtioneuvoston esityksestä.
Valtionsyyttäjän nimittää valtioneuvosto valtakunnansyyttäjän toimiston esityksestä.
Johtavan aluesyyttäjän, erikoissyyttäjän ja aluesyyttäjän nimittää valtakunnansyyttäjän toimisto.
Johtavan aluesyyttäjän virkaan nimitetään viiden vuoden määräajaksi. Johtava aluesyyttäjä nimitetään kuitenkin enintään siihen asti, kun hän saavuttaa valtion virkamieslain mukaisen eroamisiän. Jos johtava aluesyyttäjä on nimitetty vakinaisesti syyttäjän virkaan, hän on virkavapaana tästä virasta sen ajan, kun hän on johtavan aluesyyttäjän virassa. Johtavalla aluesyyttäjällä, jota ei ole nimitetty vakinaisesti muuhun syyttäjän virkaan, on toimikautensa päättyessä oikeus tulla nimitetyksi vakinaiseen aluesyyttäjän virkaan.
Apulaissyyttäjän nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen syyttäjäalue.

Rikosasian siirtäminen toiselle syyttäjälle ja rikosasioiden jakaminen

Ehdotetun syyttäjälaitoslain 21 §:n mukaan syyttäjä voi antaa käsiteltävänään olevan rikosasian toisen syyttäjän tehtäväksi tämän suostumuksella, jos se on asian laatu ja muut seikat huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Tämä edellyttää kummankin syyttäjän esimiehen suostumusta.

Perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan asian siirtämistä syyttäjältä toiselle voidaan hyvin perustella asian käsittelyn sujuvuuden näkökulmasta. Valiokunta pitää kuitenkin säännöksen muotoilua ongelmallisena perustuslain 2 §:n 3 momentissa säännellyn lainalaisuusperiaatteen ja 118 §:ssä säännellyn virkatoimia koskevan vastuun kannalta. Säännöksestä tulisi käydä ilmi, että siirron on tarkoitettu olevan poikkeus siitä pääsäännöstä, että kukin syyttäjä hoitaa hänelle määrätyt tehtävät. Valiokunta katsoo, että säännöstä on muutettava siten, että siitä käy ilmi siirron perustuminen syyttäjän nähden esimiesasemassa olevaan päätökseen. Lisäksi edellytyksiä asian siirtämiselle tulee tiukentaa säännöksessä.

Mäenpään näkemyksen mukaan rikosasian siirtämistä toiselle syyttäjälle koskeva sääntely on ongelmallinen etenkin julkisen vallan käytön lainalaisuuden (PL 2.3 §) ja virkavastuun perusteiden (PL 118 §) kannalta. Virkatehtävän siirtämiselle tulisi olla varsin painavat perusteet eikä harkinnan tulisi perustua pelkästään tarkoituksenmukaisuusarviointiin. Rikosasioiden jakamista koskevasta säännöksestä ei ilmene, kenellä on päätösvalta asiassa. Säännöstä tulisi tarkentaa rikosasioiden jakamista konkretisoiden ja työnjohdolliseen toimivaltaan perustuen.

Valtakunnansyyttäjänvirasto on perustuslakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa katsonut, että säännöstä tulisi tarkentaa siten, että johtava aluesyyttäjä tai apulaispäällikkö voi siirtää alaisensa syyttäjän käsiteltävänä olevan rikosasian toisen syyttäjän tehtäväksi.

Vaasan hovioikeus pitää säännöstä ongelmallisena sekä käytännöllisistä että periaatteellisista syistä. Pääkäsittelyille on hovioikeudessa nykyään vaikea löytää kaikille osallistujille sopivia päiviä, mikä aiheuttaa viivästyksiä, tehottomuutta ja töiden kasautumista. Mahdollisuus syyttäjän vaihtamiseen helpottaisi näitä ongelmia. Tuomioistuinlain mukaan päällikkötuomarilla on tällaisessa tapauksessa oikeus määrätä vastoin tuomarin tahtoakin asialle toinen käsittelijä. Sama menettely tulisi mahdollistaa myös syyttäjän osalta. Vaasan hovioikeus esittää, että rikosasian siirtämistä koskeva säännös jätettäisiin kokonaan esityksestä pois tai ainakin muutettaisiin seuraavasti: ”*Johtava aluesyyttäjä (tai vaihtoehtoisesto apulaispäällikkönä toimiva syyttäjä) voi antaa syyttäjän käsiteltävänä olevan asian toisen syyttäjän käsiteltäväksi ilman tämän suostumusta, jos se on asian laatu ja muut seikat huomioon ottaen tarkoituksenmukaista*.”.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia ja Suomen syyttäjäyhdistys toteavat, ettei säännöksestä suoraan ilmene kuka määrää tästä poikkeavasta rikosasioiden aluejaosta.

Poliisihallitus katsoo, että esimieshyväksynnän edellytys tekee rikosasian siirtämisestä tarpeettoman tiukan, ja esittää tämän edellytyksen poistamista.

Salpausselän syyttäjänvirasto toteaa, että säännöksestä ei ilmene, tarkoitetaanko esimiehellä syyttäjän lähiesimiestä, apulaispäällikköä vai syyttäjäalueen päällikköä.

Oikeusministeriö toteaa, että kyse ei ole uudesta säännöksestä. Voimassa olevan syyttäjälaitoslain 7 §:n 3 momentin mukaan käräjäoikeudessa syytettä ajanut syyttäjä voi antaa käräjäoikeuden ratkaisusta valittamisen, valitukseen vastaamisen, pääkäsittelyssä esiintymisen tai muun muutoksenhakemiseen liittyvän toimenpiteen toisen syyttäjän tehtäväksi tämän suostumuksella, jos se on asian laatu huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Säännös on siirretty oikeudenkäymiskaaresta syyttäjälaitoslakiin (439/2011) sitä edellisen kerran uudistettaessa, koska säännös on koskenut syyttäjien keskinäistä tehtävänjakoa.

Tarkoituksenmukaisuusharkintaa on aikaisemminkin säännöksen nojalla sovellettu. Kyse on pääasiassa vastaajan tai muun rikosasian asianosaisen edusta, kuten vastaajan oikeudesta saada eri paikoissa tekemänsä rikokset käsitellyksi yhdessä (ROL 5:18) tai saada asiansa käsitellyksi asuin- tai oleskelupaikkansa tuomioistuimessa (ROL 4:1). Kyse voi myös olla rikosasiaa hoitavan syyttäjän muista tehtävistä johtuvasta esteestä ja oikeudenkäyntiin liittyvistä aikatauluista. Uudistuksessa säännöstä on haluttu tiukentaa edellyttämällä siirrolta molempien syyttäjien esimiesten hyväksyntää, mitä on pidetty hyvänä muutoksena. Säännöstä on pidettävä tarpeellisena eikä sitä tule kokonaan poistaa.

Säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että rikosasian siirtäminen toiselle syyttäjälle tehdään erityisistä syistä. Rikosasian siirtäminen on tarkoitettu olevan

poikkeuksellinen toimenpide. Tämä tarkoitus ei suoraan ilmene säännöksen sanamuodosta. Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta säännöstä voidaan tarkentaa tältä osin lisäämällä ”erityisestä syystä” säännökseen.

Rikosasioiden jakamista koskevasta 20 §:stä ei suoraan ilmene, kuka vastaa rikosasioiden jakamisesta. Esityksen 30 §:n valtuutussäännöksen mukaan Syyttäjälaitoksen työjärjestyksessä määrätään rikosasioiden jakamisesta syyttäjäalueella. Kyse on syyttäjän työn käytännön järjestämisestä. Työjärjestyksessä on tarkoitus määrätä, kuka vastaa rikosasioiden jakamisesta syyttäjäalueella. Käytännössä juttujaosta vastaa johtava aluesyyttäjä tai apulaispäällikkö. Ehdotettua säännöstä voidaan perustuslakivaliokunnan edellyttämin tavoin tarkentaa työnjohdollisesta näkökulmasta siten, että *johtava aluesyyttäjä tai apulaispäällikkö* päättäisi rikosasian *siirtämisestä* toiselle syyttäjälle. Kun siirtämisestä päättäisi syyttäjän esimies, ei enää olisi tarvetta edellyttää vastaanottavan syyttäjän tai tämän esimiehen suostumusta.

Vielä tulee arvioida, edellytetäänkö asian siirrolta juttua hoitavan syyttäjän suostumusta, kuten voimassa olevassa laissa. Syyttäjällä on itsenäinen ja riippumaton syyteharkintavalta. Syyttäjän riippumattomuus edellyttää, ettei hänelle jaettua asiaa oteta häneltä pois. Asiassa tulee arvioida toisaalta syyttäjän riippumattomuutta ja toisaalta asianosaisten oikeusturvaa ja oikeutta saada asiansa käsiteltyä viivytyksettä. Tuomioistuinlain 8 luvun 8 §:ssä tarkoitettu säännös mahdollistaa asian siirtämisen toiselle tuomarille tuomarin sairaudesta, asian viivästymisestä, tuomarin työmäärästä tai muusta vastaavasta seikasta johtuvasta painavasta syystä. Päätöksen tekee päällikkötuomari. Oikeusministeriö katsoo, ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan lausunnossaan korostama syyttäjä riippumattomuus, että asian siirrolta toiselle syyttäjälle tulee edellyttää rikosasiaa käsittelevän syyttäjän suostumusta. Perustuslakivaliokunta ei ole esittänyt muutosehdotuksia säännökseen tältä osin. Ottaen huomioon, että säännökseen tehdyissä muutoksissa siirto perustuu esimiesasemassa olevan päätökseen ja siirron edellytyksiä on lisätty, tulee asianosaisten oikeusturva riittävällä tavalla huomioiduksi.

Oikeusministeriö katsoo perustuslakivaliokunnan edellyttämien muutosehdotusten perusteella, että säännöstä voidaan muuttaa seuraavasti:

21 § Rikosasian siirtäminen toiselle syyttäjälle
Johtava aluesyyttäjä tai apulaispäällikkö *voi erityisestä syystä siirtää alaisensa syyttäjän käsiteltävänä olevan rikosasian toisen syyttäjän tehtäväksi, jos se on joutuisan oikeudenkäynnin järjestämisen, työn tasaamisen, erityisosaamisen taikka muun erityisen syyn vuoksi tarkoituksenmukaista. Tämä edellyttää rikosasiaa käsittelevän syyttäjän suostumusta.*

Apulaispäälliköiden tehtävämääräys ja siihen liittyvä asetuksenantovaltuutus

Ehdotetun syyttäjälaitoslain 18 §:n mukaan syyttäjäaluetta johtaa johtava aluesyyttäjä. Johtavan aluesyyttäjän apuna voi toimia yksi tai useampi apulaispäällikkö. Ehdotetun syyttäjälaitoslain 29 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muun ohella syyttäjien teh-

tävistä ja niihin määräämisestä. Syyttäjälaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:ssä säädettäisiin, että apulaispäällikön määrää tehtäväänsä valtakunnansyyttäjän toimisto syyttäjäalueen esityksestä. Määräys annetaan enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan välttämättömäksi täsmentää 29 §:n valtuutussäännöstä niin, että asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ainoastaan syyttäjien hallinnollisista tehtävistä. Perustuslakivaliokunta toteaa edelleen, että apulaispäällikön asema, tehtävä ja toimivaltuudet sekä näiden suhde syyttäjän tehtäviin jäävät lakiehdotuksessa varsin epäselviksi. Valiokunta katsoo, että apulaispäällikköä koskevaa perussääntelyä on perustuslain syyttäjälaitosta koskevasta sääntelystä johtuen syytä täsmentää.

Mäenpää katsoo, että apulaispäällikön asema on esityksessä määritelty epämääräisesti eikä sääntelyä voida pitää virkamiesoikeudellisesti riittävänä tai asianmukaisena. Asetuksenantovaltuus on ongelmallinen perustuslain 80 §:ssä määriteltyjen asetuksenantovaltuuden perusteiden ja rajoitusten kannalta siltä osin kuin valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä syyttäjän tehtävistä. Kyse voi olla vain syyttäjien hallinnollisista tehtävistä.

Suomen Syyttäjäyhdistys esittää, että apulaispäälliköiden tehtävä tulisi olla vakituinen virka. Virka avaisi syyttäjälaitoksen ulkopuolisille henkilöille mahdollisuuden hakea virkaa. Apulaispäällikön tehtävä poikkeaa varsin paljon kihlakunnansyyttäjän ja valtionsyyttäjän tehtävistä. Kyse on lähiesimiehen tehtävästä ja siten erillisestä virasta. Suomen syyttäjäyhdistys toteaa myöhemmässä lausunnossaan, että apulaispäälliköitä koskevaa sääntelyä voidaan täsmentää ainoastaan perustamalla apulaispäälliköiden virat. Suomen syyttäjäyhdistys kannattaa perustuslakivaliokunnan esittämiä muutosta koskien valtuutussäännöstä syyttäjien hallinnollisista tehtävistä.

Valtakunnansyyttäjänvirasto toteaa apulaispäälliköiden toimivan syyttäjäntehtävien lisäksi lähiesimiehenä ja hoitavan heille erikseen määrättyjä hallinnollisia tehtäviä. Uudistuksessa apulaispäälliköiden tehtävät olisivat samankaltaisia. Syyttäjäalueiden osastojen ja vastuualueiden muodostaminen ja hallinnollisten tehtävien jako johtavan aluesyyttäjän ja apulaispäälliköiden välillä on voitava suorittaa ja tarvittaessa muuttaa joustavasti alueen kulloinenkin toimintatilanne ja olosuhteiden muutokset huomioon ottaen. Apulaispäälliköiden tehtävänmääräysten lukumäärää ja heidän työtehtäviään on sen vuoksi voitava tarvittaessa muuttaa. Kysymys ei ole sellaisista pysyväisluonteisista tehtävistä, joiden hoitamista varten olisi tarkoituksenmukaista perustaa virkoja. Valtakunnansyyttäjänvirasto lausuu vielä perustuslakivaliokunnalle toimittamassaan lausunnossa, että ehdotettua 18 §:n 2 momenttia olisi perusteltua täsmentää seuraavasti *”Johtavan aluesyyttäjän apuna voi toimia yksi tai useampi apulaispäällikkönä toimiva syyttäjä.”*

Valtiovarainministeriö toteaa, että keskijohdon osalta käytetään yleisesti tehtävään määräämistä, jolloin virkamiestä ei nimitetä esimies- tai muuhun johdon tehtävään, vaan hänet määrätään siihen pääsääntöisesti määräajaksi. Tehtävään määräämisestä ei ole säännöksiä virkamieslaissa. Valtiovarainministeriön ohjeen mukaan (Ohje virantäytössä noudatettavista periaatteista, 2017) tehtävään määräämismenettelystä on syytä määrätä viraston työjärjestyksessä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia on lausunut yllä johtavan aluesyyttäjän viran määräaikaisuuteen liittyvistä ongelmista muun ohella riippumattomuuden osalta. Sama koskee soveltuvin osin myös apulaispäälliköiden tehtävän määräaikaisuutta.

Oikeusministeriö toteaa, että apulaispäälliköitä koskevaa sääntelyä ei esitetä muutettavaksi nykyisestä. Esityksessä on voimassa olevaa syyttäjälaitoslain 17 §:n 2 momenttia vastaava säännös apulaispäälliköistä. Säännöksestä ei suoraan ilmene, että apulaispäällikkö toimii syyttäjänä. Tältä osin säännöstä voidaan tarkentaa. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan asiaa koskevaan sääntelyyn valtioneuvoston asetuksessa. Syyttäjälaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:n mukaan valtakunnansyyttäjänvirasto määrää syyttäjänviraston esityksestä kihlakunnansyyttäjän toimimaan syyttäjänviraston apulaispäällikkönä 4 vuoden määräajan. Syyttäjälaitoksesta annettavan valtioneuvoston asetuksen 9 §:ään otettaisiin vastaava säännös. Kyseeseen tulisi henkilö, joka on nimitetty syyttäjän virkaan. Säännöstä voidaan lisäksi tarkentaa luettelemalla ne syyttäjän virat (aluesyyttäjä ja erikoissyyttäjä), jotka voivat tulla tehtävään määrätyiksi. Myöskään nykyisen syyttäjälaitoslain 4 §:ssä syyttäjinä ei ole mainittu apulaispäälliköitä. Sääntelyä ei ole esitetty muutettavaksi, koska apulaispäälliköiden tehtävät ja rooli pysyvät uudistuksessa pääosin ennallaan.

Apulaispäällikön tehtävämääräyksessä on kyse lähiesimiehenä toimimisesta ja muista hallinnollisista tehtävistä. Apulaispäällikkö on myös syyttäjänvirassa toimiva itsenäinen syyttäjä, joka hoitaa lainkäyttötehtäviä riippumattomasti. Tehtävärakenteella ei sivuuteta laissa määrättyä virkarakennetta. Apulaispäällikön syyttäjävirkaa ei ole tarpeellista perustaa. Lainkäyttötehtävistä tulee säätää lain tasolla, mutta hallinnollisista tehtävistä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella. Apulaispäälliköitä koskeva sääntely tulee siten olla valtioneuvoston asetuksessa.

Esitettäessä johtavien aluesyyttäjien virkojen täyttämistä määräajaksi, on luontevaa, että myös apulaispäälliköiden tehtävä säilyy määräaikaisena. Määräaikaisuuden pituus on yhdenmukainen (5 vuotta) johtavan aluesyyttäjän määräaikaisuuden kanssa. Kyse on johtamistehtävästä, jossa onnistumista on voitava määräajoin arvioida.

Valtionhallinnossa käytetään keskijohdon osalta yleisesti tehtävään määräämistä. Esimerkiksi oikeusministeriön asetuksen oikeusministeriön työjärjestyksen 47 §:ssä on säännös kansliapäällikön ratkaisuvallasta, jonka 6 kohdan mukaan kansliapäällikkö ratkaisee osastoon tai erillisyksikköön kuuluvan toimintayksikön esimiehen määräämisen, jollei esimiestehtävä sisälly virkaan.

Tulevassa Syyttäjälaitoksessa kaikilla viraston palveluksessa olevilla syyttäjillä on yhtäläinen mahdollisuus hakea apulaispäällikön tehtäviä eri syyttäjäalueilta. Nykyään vain ko. viraston syyttäjillä on mahdollisuus hakea ja tulla valituksi apulaispäälliköksi. Apulaispäällikkö hoitaa syyttäjän virassa myös lainkäyttötehtäviä eli suorittaa syyteharkintaa ja ajaa vaativia rikosasioita. Ei ole todennäköistä, että tehtävään valittaisiin henkilö syyttäjälaitoksen ulkopuolelta ilman syyttäjäkokemusta. Ei myöskään ole perusteltua perustaa apulaispäällikön virkaa, johon voisi hakeutua syyttäjälaitoksen ulkopuolelta.

Esityksen 29 §:n säännöksessä on valtuutus antaa tarkempia säännöksiä syyttäjien tehtävistä ja niihin määräämisestä. Kyse on syyttäjien hallinnollisista tehtävistä, kuten apulais-

päälliköiden tehtävämääräyksestä. Säännöstä voidaan tarkentaa perustuslakivaliokunnan esittämällä tavalla syyttäjien *hallinnollisilla* tehtävillä. Lisäksi säännöstä voidaan tarvittaessa selvyyden vuoksi tarkentaa mainitsemalla erikseen apulaispäällikön tehtävä ja siihen määrääminen.

Syyttäjälaitoksesta annettavassa valtioneuvoston asetuksessa on määritelty eri syyttäjien hallinnollisia tehtäviä. Apulaispäälliköiden hallinnollisista tehtävistä voitaisiin ottaa tarkentava säännös asetukseen.

Oikeusministeriö toteaa perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta, että apulaispäälliköiden asemaa ja tehtäviä koskevaa sääntelyä sekä valtuutussäännöstä voidaan tarkentaa seuraavasti:

18 § Johtaminen
Valtakunnansyyttäjän toimistoa johtaa valtakunnansyyttäjä.
Johtavan aluesyyttäjän apuna voi toimia yksi tai useampi apulaispäällikkönä toimiva syyttäjä. Apulaispäälliköt hoitavat syyttäjäntehtäviensä lisäksi heille määrättyjä hallinnollisia tehtäviä syyttäjäalueella.

29 § Tarkemmat säännökset
Valtioneuvoston asetuksella säädetään syyttäjien kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista, muiden Syyttäjälaitoksen virkamiesten kuin syyttäjien kelpoisuudesta ja nimittämisestä sekä hallintokanteluasioiden ratkaisemisesta.
Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Syyttäjälaitoksen organisaatiosta ja syyttäjäalueista, henkilöstöstä, syyttäjien hallinnollisista tehtävistä ja niihin määräämisestä, apulaispäällikön tehtävästä ja siihen määräämisestä, syyttäjien nimittämisestä määräaikaiseen virkasuhteeseen sekä henkilöstön virkasuhdetta koskevasta päätösvallasta.

Syyttäjälaitoksesta annettavan valtioneuvoston asetuksen 9 §:ää tulee tarkentaa luettelemalla ne syyttäjän virat, jotka voivat tulla tehtävään määrätyiksi eli aluesyyttäjä ja erikoissyyttäjä. Apulaispäälliköiden hallinnollisista tehtävistä voitaisiin tarvittaessa ottaa tarkentava säännös asetukseen.

Syyttäjäalue

Ehdotetun syyttäjälaitoslain 5 §:n mukaan syyttäjäalue vastaa syyttäjäntehtävien järjestämisestä alueellaan käsiteltävissä rikosasiasioissa. Lisäksi 17 §:ssä on säädetty syyttäjäalueelle tehtäviä.

Mäenpään näkemyksen mukaan perustuslain 122 §:n mukaisen aluejaotuksen yksikön (syyttäjäalue) käyttäminen Syyttäjälaitoksen hallinnollisen osaston nimenä ei ole perustuslain vastaista, mutta nimike soveltuu huonosti perustuslain systematiikkaan. Alueelliselle jaotukselle ei normaalisti säädetä julkisia hallintotehtäviä.

Oikeusministeriö toteaa, että vastaavasti Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain mukaan maa jakautuu laitoksen toimintaa varten alueisiin. Myös ulosoton rakenneuudistusta koskevassa lainsäädäntöuudistuksessa nykyistä ulosottolaitosta esitetään organisoitavaksi yhdeksi valtakunnalliseksi virastoksi. Valtioneuvoston asetuksessa ulosottotoimen hallinnosta säädettäisiin Ulosottolaitoksen laajan täytäntöönpanon jakautumisesta maantieteellisiin alueisiin. Oikeusministeriö näkemyksen mukaan syyttäjäalue –nimityksen käyttäminen vastaa hallinnonalalla omaksuttua terminologiaa. Rikosseuraamusalueille tai ulosottolaitoksen laajan täytäntöönpanon alueille ei kuitenkaan ole niitä koskevissa laeissa säädetty tehtäviä. Syyttäjäalue kuvastaa kuitenkin terminä paremmin kyseessä olevaa laajaa kokonaisuutta kuin osasto. *Oikeusministeriön katsoo, ettei esitystä ole tarpeen muuttaa tältä osin.*

Virat Syyttäjälaitoksen yhteisiä ja viran uudelleen sijoittaminen

Ehdotetun syyttäjälaitoslain 34 §:n siirtymäsäännöksen mukaan syyttäjänvirastojen ja Valtakunnansyyttäjänviraston virat muuttuvat Syyttäjälaitoksen yhteisiksi viroiksi. Virat sijoittuvat lain voimaantuloajankohdan mukaisten toimipaikkojensa mukaisille alueille ja yksiköihin.

Mäenpää on lausunnossaan yhtynyt näkemykseen Syyttäjälaitoksen yhteisistä viroista, mutta samalla katsonut, että yhteiset virat tulisi myös jatkossa sijoittaa alueille ja yksiköihin. Mäenpään näkemyksen mukaan tällöin tulisi sovellettavaksi valtion virkamieslain 5 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan viran siirtäminen samassa virastossa muuhun yksikköön edellyttäisi virkamiehen suostumusta. Tällä olisi merkitystä syyttäjien riippumattomuuden ja palvelussuhdeturvan kannalta.

Suomen Syyttäjäyhdistys pitää valtion virkamieslain viran siirtämistä koskevaa sääntelyä epäselvänä. Lakiin tulisi ottaa valtion virkamieslakia vastaava säännös, jonka mukaan virka voitaisiin siirtää työssäkäyntialueen ulkopuolelle vain virkamiehen suostumuksella. Tämä olisi tarpeen lainkäyttöhenkilökunnan riippumattomuuden näkökulmasta. Virkoja ei tulisi muuttaa Syyttäjälaitoksen yhteisiksi niiden virkojen osalta, jotka on tällä hetkellä sidottu virkapaikkaan. Muutos heikentäisi virkamiesten itsenäisyyttä ja viran pysyvyyttä perusteetta.

Valtakunnansyyttäjänvirasto pitää selvänä, ettei valtion virkamieslain nojalla syyttäjän virkapaikan siirtäminen painostustarkoituksessa ilman hänen suostumustaan ole mahdollista. Virkamiehen virkapaikan siirtäminen ilman hänen suostumustaan on poikkeuksellista ja edellyttää sitä, että virkamiehen tehtävät tai viraston mahdollisuudet tarjota virkamiehelle tehtäviä suoritettavaksi olennaisesti ja muutoin kuin tilapäisesti vähenevät. Toimenpidettä edeltävät yhteistoimintaneuvottelut ja työnantajan velvollisuus selvittää kouluttamis- ja uudelleensijoittamismahdollisuudet. Virkamiehellä ovat käytössään virkamieslain mukaiset muutoksenhakukeinot. Yhteisten resurssien joustava käyttö tarkoittaa myös mahdollisuutta jakaa ja järjestää töitä uudella tavalla, joka ei edellytä henkilöstön siirtymistä paikkakunnalta toiselle.

Valtiovarainministeriö toteaa, että valtionhallinnossa kehitys on voimassa olevan valtion virkamieslain aikana kulkenut vahvasti siihen suuntaan, että virat perustetaan viraston yhteisiksi. Tämä mahdollistaa viraston kokonaisvaltaisen henkilöstösuunnittelun paremmin kuin viraston pieneen osaan perustetut virat. Valtion virkamieslain mukaan viran sijoituspaikan muuttaminen ei edellytä virkamiehen suostumusta. Mahdollisuus, että viraston yhteinen virka voidaan sijoittaa toiselle paikkakun-

nalle kuin missä se viran täyttämishetkellä on, ilmenee myös valtion virkamieslain 6 c §:stä. Virastotyönantaja voi päättää jatkossa virkojen sijoittamisesta. Yleensä esimerkiksi toimipaikkaverkoston supistamistarpeet ovat johtuneet valtionhallinnon säästötavoitteiden toteuttamisesta. Valtion virkamieslaissa ei ole erityistä säännöstä yhteisen viran sijoittamisesta viraston sisällä. Kuitenkin asiaan liittyvä säännös on virkamieslain 27 §:ssä, joka koskee virkamiehen irtisanomisperusteita tilanteissa, joissa viranomaisen mahdollisuudet tarjota tehtäviä suoritettaviksi ovat olennaisesti ja muuten kuin tilapäisesti heikentyneet. Pykälän 3 momentissa säädetään, että jos virastoon perustettu virka sijoitetaan toiselle paikkakunnalle eikä virkamies perustellusta syystä siirry työskentelemään tällä paikkakunnalla, virkamies voidaan irtisanoa tämän pykälän nojalla (eli ns. taloudellisilla tai tuotannollisilla perusteilla). Virkamiehen oikeusturva perustuu ennen sijoittamista käytävään yhteistoimintamenettelyyn, mahdollisuuteen valittaa sijoittamispäätöksestä sekä päätöksestä, jolla hänet on irtisanottu.

Oikeusministeriö toteaa, että valtion virkamieslaki on kaikkia valtion virkamiehiä yhdenmukaisesti koskeva yleislaki, joka sisältää kattavasti yhtäältä valtion toimintojen järjestämisen kannalta tarpeellisen ja toisaalta valtion henkilöstön oikeusturvan varmistavan sääntelyn.

Valtionhallinnossa on vakiintunut käytäntö, että virat perustetaan nykyään viraston yhteisiksi. Myös aikaisemmin tiettyyn yksikköön perustettuja virkoja muutetaan viraston yhteisiksi. Tämä mahdollistaa paremmin kokonaisvaltaisen henkilöstösuunnittelun, kun työnantajalla on mahdollisuus sijoittaa yhteiset virat viraston lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi viraston sisällä tarkoituksenmukaisella tavalla. Viraston yhteisiä virkoja ei perusteta alueille tai tiettyihin yksikköihin. Johtavien aluesyyttäjien ja aluesyyttäjien virat sijoittuvat uudistuksessa toimipaikkojensa mukaisille alueille ja yksiköihin, mutta kyse on Syyttäjälaitoksen yhteisistä viroista.

Viraston yhteisiin virkoihin ei sovelleta valtion virkamieslain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua säännöstä, jonka mukaan viran siirtäminen työssäkäyntialueen ulkopuolelle edellyttää virkamiehen suostumusta. Yhteisiä virkoja voidaan sijoittaa uudelleen viraston sisällä, koska virkoja ei ole perustettu alueelle tai tiettyyn yksikköön, eikä se edellytä virkamiehen suostumusta.

Valtion virkamieslaissa ei ole erityistä säännöstä yhteisen viran sijoittamisesta viraston sisällä. Mahdollisuus, että viraston yhteinen virka voidaan sijoittaa toiselle paikkakunnalle kuin missä se viran täyttämishetkellä on, ilmenee valtion virkamieslain 6 c §:stä. Säännöksen mukaan viranhakuilmoituksessa on mainittava, onko virka perustettu tiettyyn yksikköön vai onko se viraston yhteinen. Asiaan liittyvä säännös on myös virkamieslain 27 §:ssä, joka koskee virkamiehen irtisanomisperusteita tilanteissa, joissa viranomaisen mahdollisuudet tarjota tehtäviä suoritettaviksi ovat olennaisesti ja muuten kuin tilapäisesti heikentyneet. Pykälän 3 momentissa säädetään, että jos virastoon perustettu virka sijoitetaan toiselle paikkakunnalle eikä virkamies perustellusta syystä siirry työskentelemään tällä paikkakunnalla, virkamies voidaan irtisanoa tämän pykälän nojalla (eli ns. taloudellisilla tai tuotannollisilla syillä).

Viran sijoittaminen toiselle paikkakunnalle olisi kuitenkin harvinaista ja tulisi kyseeseen esimerkiksi toimipisteen lakkauttamisen yhteydessä tai töiden vähetessä olennaisesti ja

muutoin kuin tilapäisesti. Viran uudelleen sijoittamista ei voida tehdä yksipuolisesti virkamiehestä johtuvista syistä, joten virkamiehen painostaminen tällä uhalla ei ole mahdollista. Päätöksen asiasta tekee virkavastuulla toimiva valtakunnansyyttäjä. Huomioon tulee myös ottaa se, että valtakunnansyyttäjällä on lain mukaan ylimpänä syyttäjänä oikeus ottaa alaiselleen syyttäjälle kuuluva asia ratkaistavakseen eikä hänellä siten olisi mitään tarvetta alaisensa syyttäjän painostamiseen tiettyyn ratkaisuun. Virkapaikan sijoittaminen toiselle paikkakunnalle olisi ensisijainen vaihtoehto virkamiehen irtisanomiselle tuotannollisilla ja taloudellisilla perusteilla. Virkamiehellä on mahdollisuus valittaa sijoittamispäätöksestä sekä irtisanomispäätöksestä ja saattaa asia riippumattoman tuomioistuimen käsiteltäväksi. Viran uudelleen sijoittaminen Syyttäjälaitoksessa ei vaaranna syyttäjien riippumattomuutta lainkäyttötehtävissä.

Tuomioistuinlaissa on erillinen säännös tuomarin siirtämisestä tuomioistuinlaitoksen uudelleenjärjestelyssä. Jos tuomari tuomioistuinlaitoksen uudelleenjärjestelyn yhteydessä ilman pätevää syytä kieltäytyy vastaanottamasta hänelle tarjottua, työssäkäyntialueen ulkopuolella sijaitsevaa virkaa, tuomarille voidaan antaa ero. Säännös on tuomareiden osalta tarpeen, koska tuomareiden virassapysymisoikeudesta säädetään perustuslaissa. Tuomaria ei voida irtisanoa vaan siihen vaaditaan tuomioistuimen tuomio. Kuitenkin myös tuomarille voidaan antaa ero tämän kieltäytyessä vastaanottamasta virkaa edellä mainitussa tilanteessa.

Uudistuksen yhtenä tavoitteena on, että erikoissyyttäjien työpanosta voitaisiin tarvittaessa yksittäisissä vaativissa rikosasioissa hyödyntää muillakin alueilla kuin mille työskentelyalueelle kyseinen erikoissyyttäjä on sijoitettu. Vastaavasti suunnitelluissa ns. nopean käsittelyn toiminnoissa voitaisiin hoitaa myös toisen alueen rikosasioita, mikäli se olisi esimerkiksi asioiden joutuisuuden tai työmäärän tasaamisen vuoksi tarpeen. Rakenneuudistus yhdessä käynnissä olevien tietojärjestelmähankkeiden (kuten AIPA) kanssa mahdollistavat joustavan rikosasioiden jakamisen ja käsittelyn. Nämä seikat ovat omiaan ylipäätään vähentämään henkilöstösiirtojen tarvetta.

Oikeusministeriö katsoo, että virat tulee perustaa syyttäjälaitoksen yhteisiksi. Laissa ei ole tarpeen säätää viran sijoittamisesta virkamieslaista poikkeavasti. Poikkeussääntely ei selkeyttäisi asiaa eikä toisi erityistä turvaa virkamieslakiin nähden vaan virkamiehen asema suhteessa virkamieslakiin ja sitä koskevaan oikeuskäytäntöön muodostuisi epäselväksi. Ulosottolaitosta koskevassa uudistushankkeessa on omaksuttu vastaava linjaus. Näillä perustein esityksen mukaista ratkaisua ei tule muuttaa.

Virkanimikkeet

Ehdotetun syyttäjälaitoslain 7 §:n mukaan syyttäjiä ovat muun ohella johtava aluesyyttäjä, aluesyyttäjä ja erikoissyyttäjä.

Suomen Syyttäjäyhdistys katsoo, ettei aluesyyttäjä ole hyväksyttävä nimike. Kihlakunnansyyttäjä nimike tulisi säilyttää, jollei nimikettä voida muuttaa valtionsyyttäjäksi.

Valtakunnansyyttäjänvirasto toteaa, että virkanimikkeiden tulisi kuvastaa tehtävää, jota kyseinen virkamies hoitaa. Syyttäjäalueella toimivien syyttäjien päätehtävänä on hoitaa alueella toimivissa tuomioistuimissa käsiteltäviä syyteasioita. Aluesyyttäjän nimike antaa rikosprosessia tuntemattomallekin välittömästi oikean kuvan siitä, millaista tehtävää hoitavasta virkamiehestä on kysymys. Kihlakuntajärjestelmän tultua lakkautetuksi olisi lain muutoksen yhteydessä mahdollisuus irtautua kihlakunta-nimikkeen käytöstä myös syyttäjien virkanimikkeissä.

> *Oikeusministeriö* toteaa, että erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja virkanimikkeiksi on esitystä valmisteltaessa pohdittu laajasti. Aluesyyttäjän virkanimike on selkeä ja kuvastaa hyvin syyttäjän pääasiallista toimenkuvaa ja toimialuetta. Kihlakuntia ei enää ole olemassa, joten kihlakunnansyyttäjän virkanimike on vanhentunut. Valtionsyyttäjän virkanimikettä ei voida pitää onnistuneena. Valtionsyyttäjä on vakiintunut virkanimike Valtakunnansyyttäjänvirastossa työskenteleville syyttäjille. Samassa organisaatiossa jo käytössä olevan virkanimikkeen siirtäminen alemmalle tasolle on omiaan aiheuttamaan sekaannusta. Tällöin jouduttaisiin keksimään uusi virkanimike nykyisille valtionsyyttäjille. *Oikeusministeriön näkemyksen mukaan esityksen mukaisia virkanimikkeitä ei tule muuttaa.*

Syyttäjäalueen tehtävistä

Suomen Syyttäjäyhdistys toteaa, että lakiesityksen 5 §:n 2 momentin säännös rikosasioiden jakamisesta syyttäjäalueiden käsiteltäväksi aluejaosta poiketen jättää avoimeksi sen, kuka tekee tämän päätöksen ja missä asiasta säädetään tarkemmin. Tällaisen yksikön tehtävistä ja vastuista tulisi olla laintasoinen sääntely.

> *Oikeusministeriö* toteaa, että 5 §:n säännöksestä tai sen yksityiskohtaisista perusteluista ei suoraan ilmene, kenellä on asiassa päätösvalta. Kyse on syyttäjän työn käytännön järjestämisestä ja asiasta on tarkoitus säätää Syyttäjälaitoksen työjärjestyksessä. Asiasta ei ole tarpeen säätää tarkemmin laissa. *Oikeusministeriön näkemyksen mukaan säännöstä ei ole tarpeen muuttaa.*

Valtakunnansyyttäjän substituutio- ja devoluutio-oikeus

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia toteaa, että ehdotetussa 11 §:ssä säädettäisiin voimassa olevan lain tavoin, että valtakunnansyyttäjä voi ottaa itse ratkaistavakseen alaiselleen syyttäjälle kuuluvan asian. Lakitekstistä olisi perusteltua ilmetä, että kyse on rikosasiasta eikä hallinnollisista asioista.

> *Oikeusministeriö* toteaa, että säännöstä ei ole tältä osin esitetty muutettavaksi. Valtakunnansyyttäjän tässä tarkoitettu toimivalta koskee nimenomaan rikosasian syyteharkintaa eikä hallinnollisia asioita, mikä ilmenee säännöksen yksityiskohtaisista perusteluista. *Oikeusministeriön näkemyksen mukaan säännöstä ei ole tarpeen muuttaa.*

Syyttäjävaltuuksien antaminen

Poliisihallitus toteaa, että ehdotetussa 11 §:n 3 momentissa valtakunnansyyttäjän oikeutta antaa syyttäjävaltuudet rajoitetaan. Tällä voi olla kielteisiä vaikutuksia poliisin ja syyttäjän välisellä tehtäväkierrolle ja yhteistyön kehittämiselle. *Helsingin poliisilaitos* ja *Oulun syyttäjänvirasto* yhtyvät tähän näkemykseen. Säännöstä ei siten tulisi muuttaa.

Oikeusministeriö toteaa, että valtakunnansyyttäjän oikeutta antaa syyttäjävaltuudet on katsottu perustelluksi rajoittaa syyttäjän viran omaaviin virkamiehiin, jotka ovat virkavapaalla. Muutos on perusteltu, vaikka huomioon otettaisiin edellä esitetyt seikat muutoksen negatiivisista vaikutuksista yhteistyöhön. *Oikeusministeriön näkemyksen mukaan esitettyä säännöstä ei tule muuttaa.*

Poliisirikosasioiden tutkinnanjohtajuus

Poliisihallitus nostaa esiin syyttäjätoiminnan valvonnan erityisesti koskien poliisin tekemäksi epäiltyjen rikosten esitutkinnan johtamista, jota ei ole pidettävä esitettyjen säännösten valossa riittävänä ja läpinäkyvänä.

Oikeusministeriö toteaa, että poliisin tekemäksi epäiltyjen rikosten esitutkinnan johtamista koskevia säännöksiä ei olennaisesti esitetty muutettavaksi. Syyttäjäntoiminnan lainmukaisuuden valvonta on lakiehdotuksen 11 §:n nojalla säädetty Valtakunnansyyttäjänviraston tehtäväksi, mikä vastaa voimassa olevaa lakia. Oikeusministeriö pitää syyttäjälaitoksessa suoritettavaa valvontaa kattavana ja riittävänä ottaen huomioon syyttäjälaitoslaissa säädetty laillisuusvalvonta sekä Valtakunnansyyttäjänviraston suorittamat valvonta- ja seurantatoimet asiassa. Huomioon tulee ottaa myös esitutkintaviranomaisten suorittama valvonta, joka ainakin tietojärjestelmien osalta kattaa myös syyttäjätutkinnanjohtajien tekemät päätökset ja toimenpiteet. *Oikeusministeriön näkemyksen mukaan esitettyihin säännöksiin ei ole tarpeen tehdä muutoksia suoritettavan valvonnan osalta.*

Syyttäjälaitoksen tulosohjaus

Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, ettei lakiehdotuksessa ole määritetty oikeusministeriölle ohjaus- ja valvontaroolia Syyttäjälaitokseen nähden. Poliisin hallinnosta annetussa laissa on säädetty sisäministeriön tehtäväksi poliisin toimialan ohjaus ja valvonta.

Oikeusministeriö toteaa, että oikeusministeriön asetuksessa oikeusministeriön työjärjestyksestä (833/2016) 6 §:ssä säädetään tulosohjausmenettelystä ja 3 momentin mukaan ministeriön ohjaamien virastojen tulostavoitteista sovitaan osastojen ja virastojen välisissä neuvotteluissa. Voimassa olevassa syyttäjälaitoslaissa ei ole tulosohjausta koskevaa säännöstä*. Oikeusministeriö ei pidä tällaisen säännöksen lisäämistä lakiehdotukseen tarpeellisena ottaen huomioon edellä tarkoitettu säännös.*

Valtakunnansyyttäjän toimista tehty kantelu

Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota asetusluonnoksen 16 §:n sääntelyyn hallintokanteluiden ratkaisemisesta. Pykälän 2 momentista voi saada sen käsityksen, että siinä pyritään epäsuorasti sääntelemään ylimpien laillisuusvalvojien tehtävänjakoa. Perustuslain 110 §:n 2 momentin mukaan oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen välisestä tehtävänjaosta voidaan säätää lailla, kaventamatta kuitenkaan kummankaan laillisuusvalvontaa koskevaa toimivaltaa.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia kiinnittää huomiota ehdotetun valtioneuvoston asetuksen 16 §:ään, jonka mukaan valtakunnansyyttäjän toimista tehty kantelu on siirrettävä valtioneuvoston oikeuskanslerin ratkaistavaksi. Perustuslain 110 §:n 2 momentin mukaan oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen välisestä tehtävien jaosta voidaan säätää lailla, kaventamatta kuitenkaan kummankaan laillisuusvalvontaa koskevaa toimivaltaa.

Apulaisoikeuskansleri pitää tätä sääntelyratkaisua onnistuneena muun ohella valtakunnansyyttäjän riippumattomuuden kannalta.

> *Oikeusministeriö toteaa perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta ottaen huomioon perustuslain 110 §:n 2 momentin säännös, että ehdotettua asetuksen 16 §:n säännöstä voidaan tarkentaa seuraavasti "Valtakunnansyyttäjän toimista tehty kantelu on siirrettävä valtioneuvoston oikeuskanslerin tai eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaistavaksi."*

Syyttäjän vaitiolo-oikeus

Sisäministeriö ja Länsi-Suomen syyttäjänvirasto nostavat esiin syyttäjien vaitiolo-oikeutta koskevan säännöksen, jota ei ole esitetty muutettavaksi. Syyttäjän vaitiolo-oikeuden haaste liittyy olennaisesti oikeudenkäyntiin ja asianosaisten tiedonsaantiin. Asiaan tulisi saada muutos mm. esitutkintayhteistyön parantamiseksi.

> *Oikeusministeriö toteaa, että syyttäjän vaitiolo-oikeutta koskevaa säännöstä ei ole esitetty muutettavaksi tässä yhteydessä, koska säännöksen muuttaminen edellyttäisi laajempaa arviointia. Muutostarpeeseen tullaan jatkossa kiinnittämään huomiota.*

Virkasyytteen käsittely

Vaasan hovioikeus toteaa, että esitetty lainmuutos aiheuttaa tulkintavaikeuden siitä, kuka antaa määräyksen syytteen ajamiseen. Laillisuusvalvojien asema huomioon ottaen tulisi lainkohtaan lisätä seuraava virke: "*Oikeuskanslerin tai oikeusasiamiehen määräämän syytteen ajamisesta säädetään erikseen (perustuslain 110 §:ssä)*.".

> *Oikeusministeriö* toteaa, että mikäli lakivaliokunta pitää Vaasan hovioikeuden esittämää säännösehdotusta perusteltuna, voidaan säännöstä tarkentaa seuraavasti:
>
> *27 § Virkasyytteen käsittely*
> *Valtakunnansyyttäjää ja apulaisvaltakunnansyyttäjää syytetään virkarikoksesta korkeimmassa oikeudessa. Syyttäjänä on joko valtioneuvoston oikeuskansleri tai eduskunnan oikeusasiamies.*
> *Valtionsyyttäjää syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa. Syyttäjänä on joko oikeuskansleri tai oikeusasiamies.*
> *Johtavaa aluesyyttäjää, erikoissyyttäjää, aluesyyttäjää ja apulaissyyttäjää syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa. Syyttäjänä on valtakunnansyyttäjä tai hänen määräämänsä syyttäjä.*
> *Oikeuskanslerin tai oikeusasiamiehen määräämän syytteen ajamisesta säädetään erikseen.*

Syyttäjäalueet

Oulun syyttäjänvirasto nostaa esiin kysymyksen, että tulisiko laissa mainita muut syyttäjäalueet Ahvenanmaan syyttäjäalueen lisäksi. Asetustasolle soveltuu alueiden tarkempi toimialuemäärittely.

> *Oikeusministeriö* toteaa, että voimassa olevassa laissa on nyt esitettyä vastaavasti säädetty syyttäjälaitoksen organisaatiosta yleisellä tasolla eikä syyttäjänvirastoja ole mainittu laissa erikseen Ahvenanmaan maakunnansyyttäjänvirastoa lukuun ottamatta. Syyttäjänvirastojen toimialueet ja päätoimipaikat säädetty valtioneuvoston asetuksessa, kuten myös syyttäjäalueiden ja toimialueiden osalta on asetuksessa esitetty. Ahvenanmaan osalta erillinen säännös on perusteltu Ahvenanmaalla olevan erityisaseman vuoksi. *Oikeusministeriön näkemyksen mukaan esitystä ei tule muuttaa tältä osin.*

Kieliasiat

Folktinget esittää, että säädökset erityisistä kelpoisuusvaatimuksista koskien syyttäjien kielitaitoa tulee siirtää valtioneuvoston asetusesityksen 8 §:stä syyttäjälaitoslain 16 §:ään. Folktinget esittää lisäksi huolen siitä, että riittävän kielitaidon omaavia syyttäjiä olisi liian vähän, erityisesti erikoissyyttäjien osalta. Erinomaisen kielen omaavien syyttäjien tulisi olla mahdollista käsitellä asioita myös toisella syyttäjäalueella.

> *Oikeusministeriö* toteaa, että kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista on säädetty voimassa olevassa valtioneuvoston asetuksessa. Asian valmistelussa ei ole tullut ilmi seikkoja, joiden perusteella säädöstasoon tulisi tältä osin tehdä muutoksia. Esitystä valmisteltaessa ei ole erikseen selvitetty tai arvioitu kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten minimimäärien riittävyyttä eri alueilla. Syyttäjävirastot eivät ole asian valmistelun eri vaiheissa antamissaan lausunnoissa tuoneet esiin kielitaitovaatimuksiin liittyviä huolia. Määriin ei ole esitetty muutoksia. Muutosten tekeminen edellyttäisi asian tarkempaa selvittämistä. Esityksen yhtenä tavoitteena on resurssien joustavampi jakaminen ja käyttö syyttäjäalueilla ja koko laitoksessa. Tämä koskee myös kielellistä erityisosaamista. *Oikeusministeriön näkemyksen mukaan esitystä ei tule muuttaa tältä osin.*

Liitelakeihin liittyvät huomiot

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia kiinnittää huomiota ehdotettuun muutoksen tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan puitepäätöksen lainsäädännönalaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain 4 § 1 momentin 1 kohtaan, josta tulee poistaa maininta lakkautetusta Kouvolan hovioikeuspiiristä.

> *Oikeusministeriö katsoo, että yllä tarkoitetussa säännöksessä on virheellisesti mainittu Kouvolan hovioikeuspiiri, joka tulee poistaa*.

Voimaantuloaikataulu

Hallituksen esitykseen kirjatun mukaisesti lakien oli tarkoitus tulla voimaan 31.10.2018. Esityksen antamisen ja käsittelyn viivästyessä, ei suunniteltu voimaantuloaikataulu toteudu. Voimaantuloaikataulun kiireellisyyttä on kritisoitu valmistelun eri vaiheissa, myös useissa lakivaliokunnalle annetuissa lausunnoissa.

Helsingin syyttäjänvirasto on perustuslakivaliokunnan antaman lausunnon johdosta lakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota lain voimaantuloajankohtaan. Lain voimaantuloon liittyviin valmistelutoimiin syyttäjälaitoksessa tulisi varata aikaa vähintään 7-8 kuukautta lain hyväksymisen jälkeen. Lausunnossa on viitattu useisiin hankkeisiin, joita samanaikaisesti työstetään.

Suomen syyttäjäyhdistys esittää myöhemmässä lausunnossaan lakivaliokunnalle, että lain realistinen voimaantuloajankohta olisi 1.1.2020, joka olisi muutoinkin paras ajankohta käytännön syistä. Nimitysasiat ja muut hallinnolliset asiat vievät runsaasti aikaa.

Oikeusministeriö katsoo, että uudistukseen liittyville hallinnollisille asioille, kuten johtavien aluesyyttäjien ja apulaispäälliköiden nimitykselle tulee varata riittävästi aikaa. Helsingin syyttäjänviraston lausunnossa mainituista hankkeista osa on sellaisia, jotka eivät suoraan liity tai vaikuta lain voimaantulon ajankohtaan. Uudistusta ei tulisi tarpeettomasti pitkittää ottaen huomioon jo pitkittynyt valmisteluaikataulu. Valtakunnansyyttäjänvirasto on lausunnossaan arvioinut voimaantuloaikataulua ja siihen vaikuttavia seikkoja. *Mikäli laki hyväksytään vuoden 2018 loppuun mennessä, oikeusministeriö katsoo, että esitys voisi tulla voimaan 1.7.2019 lukien. Esitetyn* aikataulun toteuttaminen onnistuu myös oikeusrekisterikeskuksen puolesta.